

LETECTVO V ÚTOČNÉ OPERACI VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY

S prosazováním objektivních principů vědeckotechnické revoluce ve vojenskosti dochází postupně i ke změnám charakteru vševojskového boje. Mezi ty nejcharakterističtější rysy patří: zvětšení prostoru bojové činnosti, vysoká manévrovost a dynamičnost, rychlé a podstatné změny situace, překvapivost a rozhodnost boje a operace.

Specifické vlastnosti letectva, zejména vysoká pohyblivost, dosah do značných hloubek s možností samostatného vyhledávání a okamžitého ničení cílů za pohybu i na místě a víceúčelovost použití charakterizují letectvo jako moderní účinnou zbraň, kterou nemůžeme zejména v bezjaderném období vedení války zatím nahradit žádným jiným prostředkem.

Potvrzují to i některé zkušenosti z lokálních válek. V obou konfliktech na Středním východě 1967 a 1973 měla činnost letectva zásadní vliv na splnění cílů operací pozemního vojska a v roce 1967 to byl vliv dokonce rozhodující.

V operačním umění a taktice druhů letectva nabývají na významu činitelé, kteří vycházejí ze soudobého charakteru operace a boje.

Bojové použití a zejména vysoká aktivita a samostatnost jednání v hloubce sestavy nepřítele, mohutnost ničivých úderů, rychlost a překvapivost, pružnost a rychlost manévru silami a prostředky vytvářejí předpoklady k úspěšnému vedení samostatných vzdušných operací k vybojování nadvlády ve vzduchu, jaderné nadvlády, izolaci bojiště před přísunem operačních záloh a podobně.

Frontové letectvo, které má stíhací, stíhací bombardovací, bombardovací, průzkumné a dopravní letectvo, je určeno především k vedení společné bojové činnosti s vojsky frontu. Plní úkoly **ve prospěch frontové operace** jako celku i **přímo ve prospěch operací vševojskových armád**. Kromě toho se zúčastňuje vzdušných operací dálkového a dopravního letectva podle plánu nadřízeného velení.

Rozvoj letecké techniky a neustálé zdokonalování bojových prostředků v soudobém boji a operaci — vynucují i další specifikaci druhů letectva. Ve frontovém letectvu se postupně stabilizuje nový druh letectva, který je určen k bezprostřední podpoře a zabezpečení boje pozemního vojska — vojskového letectva.

Vojskové letectvo vyzbrojené vrtulníky všech kategorií a modifikací od spojovacích přes dopravní o vysoké únosnosti, speciálního určení až po vyzbrojení bojovými prostředky může úspěšně splnit řadu úkolů, které dosud plnilo frontové letectvo, s vyšší efektivností a dále úkoly, které vyplývají z možností vrtulníkové letecké techniky.

Bojová činnost frontového letectva ve prospěch vševojskové armády vyplývá z nutnosti neustále paralyzovat palebnou sílu a manévr bojových sestav nepřítele a tím vytvářet podmínky pro pozemní vojsko k úspěšnému rozvíjení operace.

Modernizací a přezbrojováním vojsk pravděpodobného nepřítele **roste počet malorozměrných a vysoce pohyblivých cílů** velkého bojového významu. Umožňuje to především vysoký stupeň mechanizace a automatizace soudobých armád. Vojska jsou oproti období 2. světové války mobilnější a pohotovost a zasažení do bojové činnosti dosahují v podstatě kratších časových lhůtách. Svazky pozemního vojska mohou vést bojovou činnost na samostatných a navzájem od sebe vzdálených směrech s možností rychlých změn situace a vysokých temp postupu.

V souvislosti s novými rysy vedení soudobého boje a operace **nabývá na důležitosti faktor času**. Včasným rozhodným a překvapivým využitím palebných možností, zejména jaderných úderů dosahujeme výhodný poměr sil, převahu na rozhodujících směrech a v operačních měřítcích.

Včasná efektivní bojová použití frontového letectva může rozhodným způsobem ovlivnit vedení operace a boje pozemního vojska a proto vzrůstá význam jeho bojové činnosti bezprostředně ve prospěch pozemního vojska.

Na základě rozhodnutí velitele frontu můžeme část bojového úsilí frontového letectva vyčlenit **ve prospěch vševojskové armády** a to:

- ke splnění zpravidla jednoho důležitého úkolu, nebo
- na určité časové období.

Část sil frontového letectva do operační podřízenosti vševojskové armády přidělujeme jen výjimečně, např. plní-li úkol na samostatném směru, nebo jiný samostatný úkol (ničení obklíčeného nepřítele).

V souladu s plánem operace frontu a v závislosti na úkolu vševojskové armády může plnit letectvo tyto úkoly:

1. leteckou podporu boje a operace vševojskové armády,
2. vysazení taktických výsadek a jejich podporu,
3. vzdušný průzkum.

Úkoly bojové činnosti podle plánu frontu (ve prospěch frontové operace) plní letectvo ve prospěch pozemního vojska především na směru hlavního úderu frontu. Je to především obrana vojsk a týlů stíhacím letectvem, kde je nutná přísná centralizace v rámci frontu, vedení operačního a taktického vzdušného průzkumu, účast v prvním jaderném úderu, boj s raketovým jaderným a leteckým uskupením, boj s operačními zálohami nepřítele a v neposlední řadě i účast ve vzdušných operacích.

Vyčleněné úsilí frontového letectva ve prospěch vševojskové armády závisí na složení a bojové síle nepřátelského protistojícího uskupení a úkolu vševojskové armády.

Zkušenosti ze cvičení vojsk NATO ukazují, že v útočném pásmu vševojskové armády může být cca **150 typových cílů** pro frontové letectvo.

Tyto budou členěny — viz obr. 1.

Přitom za typový cíl pro letectvo považujeme např. tankovou (motostřeleckou) rotu, baterii TR, dělostřeleckou, HAWK, letiště, OZ OTR, sklad JM, VS, stanoviště řízení a velení atd.

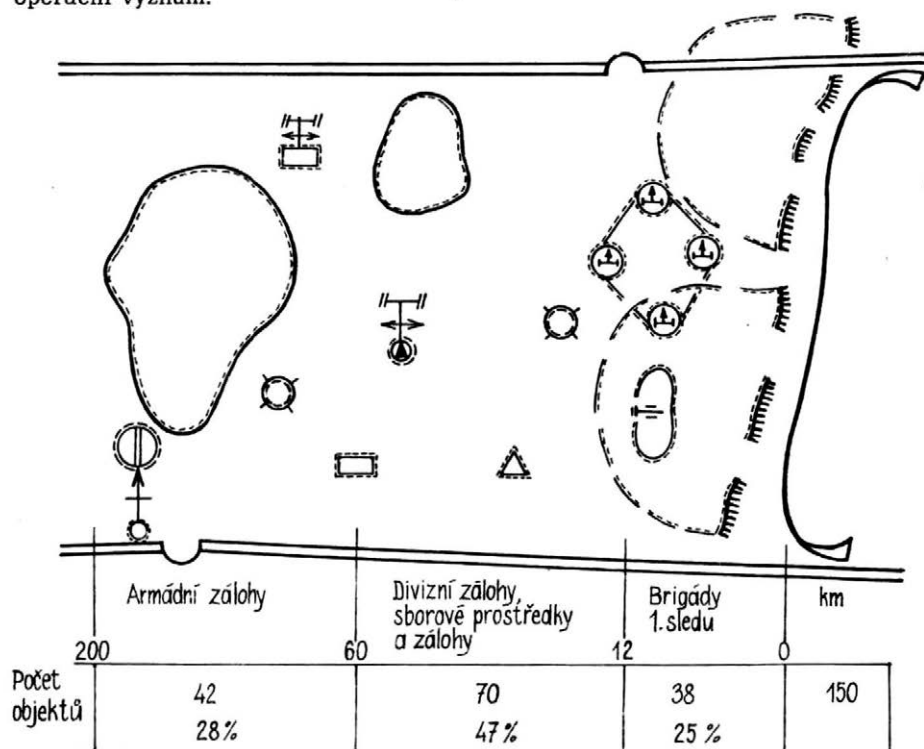
V pásmu vševojskové armády tedy bude:

- do 50 km od linie dotyku cca 70 % a
- od 50 do 200 km 30 % typových cílů.

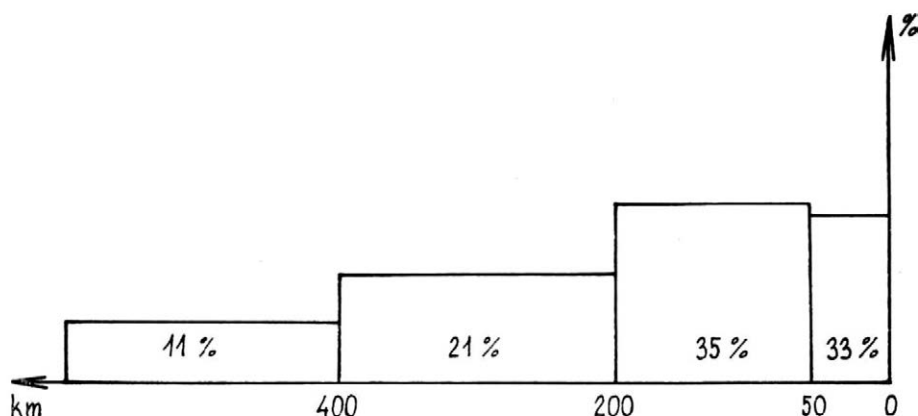
V pásmu frontu se typové cíle pro letectvo člení — viz obr. 2.

Z toho vyplývá, že nejvíce typových cílů je v zájmovém prostoru vševojskové armády v hloubce do 200 km. Proto budeme pro **leteckou podporu** vyčleňovat i tomu odpovídající úsilí frontového letectva. Ve prospěch prvosledových armád zpravidla vyčleníme 50—65 % celkového plánovaného úsilí frontového stíhacího bombardovacího letectva.

Letecká podpora vojsk vševojskové armády bude zaměřena zejména na ničení pohyblivých a malorozměrných cílů a všech ostatních cílů, které mají operační význam.

Obr. 1

Obr. 2

Bojovou činnost frontového letectva organizujeme s určitým zámyslem, který je v souladu s plánovanými cíli operace. Tzn., že nebudeme plýtvat úsilím, ale soustředíme je ke splnění hlavních cílů v nejdůležitějších prostorech.

Hlavní náplní letecké podpory boje a operace vševojskové armády bude:

- jaderné údery na důležitá uskupení pozemního vojska;
- boj s prostředky jaderného napadení;
- palebná podpora boje prvosledových divizí a pluků;
- ničení dělostřelectva, míst velení, tanků i motorizované pěchoty. Větší úsilí kladené na podporu boje vyžaduje i rozmanitější a účinnější formy ve způsobech bojové činnosti.

Hlavní palebnou silou při řešení úkolů letecké podpory bude i nadále stíhací bombardovací letectvo. Má mohutnou výzbroj, velkou rychlost letu a vysokou manévrovací schopnost. Je schopné v nekratší době po obdržení bojového úkolu samostatně vyhledávat a ničit pozemní cíle.

Proto můžeme v důležitých fázích boje vyčlenit úsilí i ve prospěch tankové nebo motostřelecké divize, která vede boj na samostatném směru odtržené od hlavních sil nebo plní úkol, jehož splnění má zásadní vliv na splnění operačních cílů armádní operace. V takovém případě můžeme divizi na den přidělit úsilí do 1—1,5 plukovního vzletu stíhacího bombardovacího letectva.

Při úderech na cíle, které jsou rozmístěny rozptýleně v celém pásmu frontu a značné hloubce uplatňujeme zásadu centralizovaného použití stíhacího bombardovacího letectva v rámci frontu.

V podmínkách rychle se měnící situace současného boje bude mít **činnost stíhacího bombardovacího letectva samostatnější charakter**, zvláště při úderech na jaderné prostředky, které ničíme okamžitě po jejich zjištění.

Vzhledem k vlastnostem soudobých stíhacích bombardovacích letounů a nutné očekávané silné odvetné činnosti soudobých prostředků PVO nepřítele musíme vést údery **rychle a s překvapením**.

Způsoby bojové činnosti stíhacího bombardovacího letectva mají tedy za-
jišťovat rychlý přílet do prostoru cílů, po jejich zjištění **volnost manévru** k jejich vyhledání, **zničení první ztečí** převážně **složitými druhy manévru** (z přemetu, překrutu, bojové zatáčky a jiné) a rychlý únik na vlastní území.

Ve prospěch armádní operace v závislosti na úkolech a cílech přidělujeme vševojskové armádě do 16 jaderných pum a 10—20 i více plukovních vzletů stíhacího bombardovacího letectva.

Významnou úlohu při přímé podpoře boje prvosledových pluků a divizí má **vojskové letectvo**. Útvary a jednotky vojskového letectva jsou podřízeny veliteli frontu a velitelům armád.

Síly a prostředky vojskového letectva budeme úspěšně používat při **přímé (bezprostřední) letecké podpoře** bojujícího pozemního vojska (praporů a pluků) prvního sledu. Z vyhodnocení bojových možností vrtulníků vyplývá, že při těsné součinnosti s pozemními palebními prostředky a zejména s dělostřelectvem je jeho bojové použití do hloubky 12 km před linií dotyku velmi efektivní.

Soudobé vrtulníky mohou být vyzbrojeny, co do kvality a množství, stejnými klasickými bojovými prostředky jako soudobé letouny. Kromě palubních kulometů a kanónů mohou mít letecké protizemní rakety granátometry a pumy všeho druhu. Jejich bojové nasazení v konfliktu na Středním východě v roce 1973 na obou stranách v boji proti tankům předpovědělo, že budou velmi účinným protitankovým prostředkem.

Kromě úkolů přímé letecké podpory můžeme vrtulníky použít i k **vedení vzdušného radiálního a chemického průzkumu, opravování dělostřelecké palby, ženijnímu zabezpečení, radioelektronickému boji, zabezpečení velení a spojení**. Dále mohou zabezpečovat větší mobilitu jednotlivých prvků bojové sestavy pozemního vojska zejména v hornatém terénu, přepravu a manévr vojsk přes vodní překážky a konečně i přes devastovaný terén po výbuších jaderných prostředků.

V souvislosti s těmito skutečnostmi můžeme organizovat leteckou podporu pozemního vojska takto:

- do 12—20 km zpravidla vojskovým letectvem;
- od 12—20 km frontovým stíhacím bombardovacím letectvem;
- k ničení velkých a odolných cílů v taktické hloubce použít frontové bombardovací letectvo.

Vysazování taktických výsadek ve prospěch motostřeleckého (tankového) pluku, divize a vševojskové armády **může zabezpečovat především vojskové letectvo**. Výhodou použití vrtulníků je jejich nezávislost na letištích.

Kromě vysazování taktických výsadek zabezpečují dopravní vrtulníky i zásobování vojsk municí, PHM a dalšími druhy materiálu zvláště tam, kde nemůžeme přísun materiálu zabezpečit přesuny po zemi (prostě jinak).

Na operaci vševojskové armády v závislosti na jejím úkolu přidělujeme úsilí 3—6 i více plukovních vzletů dopravních vrtulníků.

Vzdušný průzkum je bezesporu nejrychlejším prostředkem k zjišťování zpráv o nepříteli. Plní-li tento úkol letectvo, bude nutné:

- co nejpřesněji určit souřadnice objektů pro údery letectva a raketového vojska;
- položit hlavní důraz na zjišťování prostředků jaderného napadení, které bude nepřítel nejlépe maskovat a zastírat;
- aby letadla vedla vzdušný průzkum z malých výšek, které zabezpečují úspěšnější překonání PVO nepřítelů a vyšší pravděpodobnost zjištění malých a pohyblivých cílů.

Vedení vizuálního vzdušného průzkumu prostředků jaderného napadení je pro letectvo jeden z nejobtížnějších úkolů, zejména proto, že jeho úkolem je

vyhledávat zpravidla malé a velmi pohyblivé cíle. **Piloti musí být dokonale takticky připraveni** znát organizaci, výzbroj, demaskující příznaky a zásady použití jednotlivých prostředků nepřítele.

Při vedení vzdušného průzkumu bude průzkumná osádka nucena velmi často použít bojové prostředky (kanóny, rakety, pumy) k demaskování cíle a po jeho zjištění jej zničit.

Protože od vzdušného průzkumu žádáme okamžité předání údajů v cílech, bude jedním z hlavních druhů vzdušného průzkumu **průzkum vizuální**.

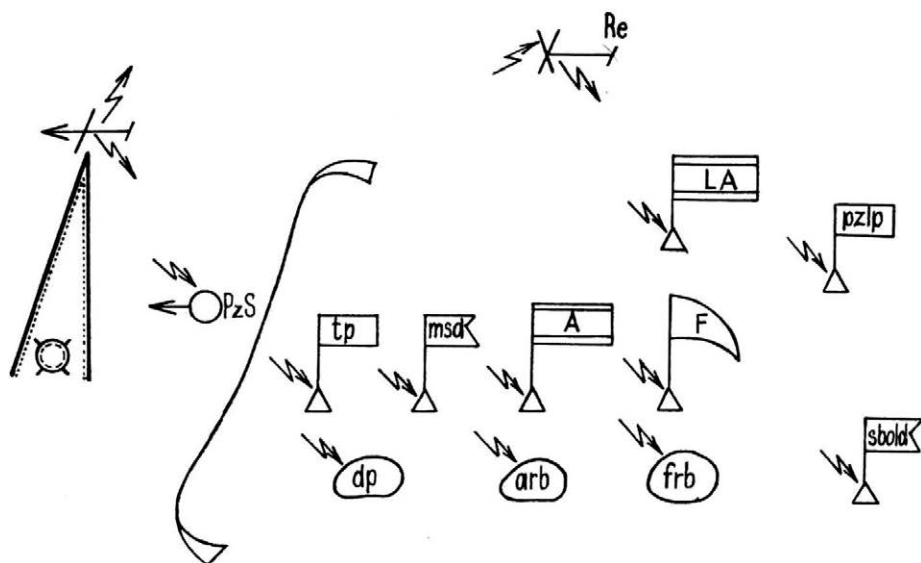
Letecká fotografování uplatníme zejména při průzkumu stacionárních a takových cílů, které nemění často polohu.

Značný význam má radiotechnický průzkum, který vedou letouny se speciálními zařízeními. Jeho hlavním úkolem bude zjišťovat **prostředky radioelektronického boje**.

Nejsložitějším úkolem pro průzkumnou osádku je určení přesných souřadnic cílů. Nejvýhodnější výškou pro vzdušný průzkum je 200—1000 m. Rozsah těchto výšek vytváří podmínky pro spolehlivé přenesení polohy cílů do mapy. Přesnost určení cíle závisí na počtu charakteristických orientačních bodů v terénu, roční a denní době a umístění objektu v terénu.

Průzkumná osádka je schopna jedním vzletem vést průzkum 2—3 objektů raketových prostředků, dělostřelectva, letišť, prostředků velení; prostředek ZHN je schopna vyhledat v daném prostoru maximálně do 20 km², průzkum komunikace v úseku 200—250 km; fotografovat z malé výšky (200 m) v pásmu 1 × 35 km.

Pro vyhledávání cílů v určitém prostoru jsou neivýhodnější mapy 1 : 200 000 a 1 : 100 000.

Obr. 3

Souřadnice důležitých cílů určuje pilot (osádka) za letu a okamžitě předává rádiem na VS zájmových štábů. **Hlášení o poloze cíle osádka letadla předává zpravidla 2—3krát a to**

- jednou ihned po zjištění na malé výšce;
- jednou po nastoupení do větší výšky 1500—2000 m. Je-li to z hlediska PVO nepříteli možné;
- jednou po přeletu linie fronty na vlastním území.

Kromě toho v důležitých fázích boje je ve vzduchu nad vlastní bojovou sestavou retranslační letadlo (zpravidla vrtulník), které zabezpečí přímou retranslaci zprávy vyslané na malé výšce.

Hlášení průzkumných osádek z paluby letounů odposlouchávají u vševoj-
skových a leteckých útvarů, svazků a ve štábech raketového vojska a dělo-
střelectva podle schématu — **viz obr. 3.**

Uvedená bezprostřednost příjmu průzkumné informace vytváří podmínky pro včasnou přípravu všech aktivních prostředků (raket, letectva, dělostře-
lectva) proti zjištěným jaderným i jiným palebným prostředkům, které mohou
bezprostředně ohrozit splnění úkolů vlastních vojsk.

Kromě tohoto způsobu hlášení a příjmu průzkumné informace vysílá štáb
letecké armády pro letecké svazky a útvary a letecké operační skupiny u štábů
vševojskových armád vyhodnocené zprávy získané vzdušným průzkumem v síti
průzkumových informací.

Vedení bojové činnosti letectvem ve prospěch armádní operace vševojskové
armády je jeden z nejdůležitějších úkolů frontového letectva. V souladu s roz-
vojem ničivých prostředků a letecké techniky je předpoklad, že jeho úloha
bude stoupat zejména v boji s tanky a stane se též samozřejmým **prostředkem
manévru** pozemního vojska vzduchem.